

VILKMERGĖS KULTŪROS LOPŠYS

Metų sukaktys

Šiomet sukanka 300 metų, kai 1720 m. Vaisgėnių kaime, dabartinėje Pivonijos seniūnijoje, Ukmergės rajone, gimė Ignas Bogušas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinis veikėjas, advokatas. Mirė 1778 metais savo dvare Nesvyžiaus apylinkėse (Baltarusija).

***

Sukanka 230 metų, kai 1790 m. Žaludko mstl., Lydos pavieta, gimė Sofija Tyzenhauzaitė de Suazel-Guffjė, pirmoji moteris rašytoja, gyvenusi ir kūrusi istorinėje Lietuvoje, taip pat piešėja mėgėja.

Savo vaikystę ir jaunystę ji praleido Taujėnų dvare giminių grafų Marikonų šeimoje. Rašė istorinius romanus, apysakas prancūzų kalba. Lietuvių kalba išleista knyga „Reminiscencijos: apie imperatorių Aleksandrą I ir apie imperatorių Napoleoną I“. Mirė 1878 m. gegužės 18 d. Nioje, Prancūzijoje.

***

Sukanka 145 metai, kai 1875 m. Žvirblaičių kaime, Plungės valsčiuje, gimė Vladislovas Opulskis, kunigas, knygnešys. 1898–1900 m. – vikaras Ukmergėje, nuo 1899 m. dar buvo ir Ukmergės miesto mokyklos tikybos mokytojas. 1899 m. rugsėjo 6 d. Ukmergės gimnazijos mokiniams katalikams atsisakius eiti į stačiatikių pamaldas, V. Opulskis buvo kaltinamas kaip vienas iš maišto organizatorių. Mirė 1917 m. birželio 8 d. Šilalėje.

***

Sukanka 100 metų, kai 1920 m. mirė Chaimas Frenkelis (gimė 1857 m. Ukmergėje), verslininkas ir filantropas. 1898 m. pastatė naują „Talmud Tora“ mokyklos pastatą Ukmergėje, mokėjęs jos mokytojams atlyginimus.

Vlodo Šlaito viešosios bibliotekos inf.

Rajono tautodailininkai pristato geriausius savo darbus

Arvydas PĖŠINA

Kasmet metų pradžioje Ukmergės rajono tautodailininkai surengia savo darbų parodą, pasidžiaugia pasiekimais, aptaria praėjusius metus. Šiomet Kultūros centro dailės galerijoje surengtai rajono tautodailininkų parodai 32 kūrėjai pristatė apie 130 darbų. Tai drožiniai iš medžio, mezzjiniai, keramikos darbai, paveiksliai, lėlės...

Parodos atidarymą pradėjęs rajono tautodailininkų vadovas Rimantas Zinkevičius pasveikino gausiai susirinkusius kūrėjus ir jų bičiulius. Pristatė naujus menininkus, debiutuojančius tautodailininkų gretose. Tai tapytoja Anelė Stancikienė, lėlių meistrė Ilona Sokolova, mezzgėja Vaiva Šalavėjienė, parodoje pristatanti su pirštinėmis, ir tapytoja Aušra Bartkutė.

Tautodailininkų parodos atidaryme.

Sveikindamas tautodailininkus rajono meras Rolandas Janickas juos pavadino lietuviybės šaknų puoselėto-

jais ir palinkėjo kūrybiškumo, meilę Lietuvai išreikšti savo nuostabiais darbais ir gražios bendrystės po

tautodailės saule. Jis padėkas įteikė dėsimčiai aktyviausių tautodailininkų.

Nukelta į 8 p.

Autoriaus nuotr.

Ukmergės tautodailininkai – ilgametės tradicijos tęsėjai

Skaistė VASILIAUSKAITĖ-DANČENKOVIENĖ

Ukmergės kultūros centro parodų galerijoje šiuo metu eksponuojama Ukmergės tautodailininkų draugijos paroda.

Apie šią veiklą, turinčią galias tradicijas, paprašėme papasakoti ilgamečio draugijos pirmininko Rimanto Zinkevičiaus.

Lietuvos tautodailininkų sąjunga buvo įkurta 1966 metais. Tais laikais ji vadinosi Lietuvių liaudies meno draugija, o 1989 metais buvo pervadinta ir tapo Lietuvos tautodailininkų sąjunga.

Ukmergės tautodailininkų draugija priklauso Panevėžio bendrijai. Pasak draugijos pirmininko, dar iki įsikuriant Lietuvos tautodailininkų sąjungai, 1965 metais Ukmergėje jau veikė dailės būrelis, kurio dalyviai, penki žmonės, tapo vienais pirmųjų tuomet besikūrusios Lietuvių liaudies meno draugijos nariais.

Ukmergės draugijai nuo įsikūrimo vadovavo keturi pirmininkai.

Jau tris dešimtmečius organizacijai vadovauja medžio drožėjas, kryždirbys Rimantas Zinkevičius. Šiomet už liaudies meno tradicijų puoselėjimą jis apdovanotas Kultūros ministerijos premija bei „Aukso vainiku“.

„Tautodailininkų tikslas – išlaikyti ir puoselėti tradiciją“, – sako R. Zinkevičius. – Kiekvienas tautodailininkas savo darbais ir kūryba tęsia senąsias lietuvių liaudies meno tradicijas.“

Ukmergės tautodailininkų draugijos paroda – tai tradicinis kasmetinis renginys, visuomenei pristatantis Ukmergės krašto tautodailininkų darbus. Kiekvieną pavasarį surenkami kūriniai ir parengiama ekspozicija. Anksčiau tai būdavo privalomas atskaitinis renginys. Dabar – tradicinė paroda, kurioje atrenkami darbai į Panevėžio bendrijos renginį. Kadangi paroda vyksta anksti pavasarį, taip paminimos ir svarbios valstybinės šventės – Vasario 16-oji ir Kovo 11-oji.

Nukelta į 8 p.

R. Zinkevičius Ukmergės tautodailininkų draugijai vadovauja jau tris dešimtmečius.

Gedimino Nemunaičio nuotr.

Sigita ASTIKIENĖ

Vlodo Šlaito viešosios bibliotekos Bibliografijos-kraštotyros skyriaus vedėja

Ukmergės Vlodo Šlaito viešosios bibliotekoje buvo pristatyta rankraščių ir senųjų spaudinių paroda „Lietuva Vilniaus universiteto bibliotekoje: Ukmergė“. Parodą parengė Vilniaus universiteto biblioteka. Renginio metu visuomenei buvo pristatomi Lietuvos istorijai ir kultūrai reikšmingi dokumentai, tarp kurių – ir šaltiniai, susiję su Ukmergės miesto ir krašto praeitimi.

Šis Ukmergėi skirtas renginys – Vilniaus universiteto bibliotekos jau šeštus metus tęsiamas projekto „Lietuva Vilniaus universiteto bibliotekoje“ dalis. Projekto tikslas – VU bibliotekoje saugomo regionų kultū-

Pristatyti senieji rankraščiai ir spaudiniai

ros paveldo vertybių, turinčių išskirtinę svarbą Lietuvai ir jos kultūros istorijai, pristatymas. Šiais metais 450 metų jubiliejų švenčianti Vilniaus universiteto biblioteka, įgyvendindama projekto idėją, planuoja aplankyti 15 Lietuvos miestų.

Parodos lankytojai galėjo išvysti autentišką 1680 m. Ukmergės pavieto žemės teismo aktų knygą, rankraštinius Ukmergės krašto bažnyčių ir dvarų inventorių, žymių kraštiečių – Antano Smetonos, Pauliaus Galaunės, Zigmo Zinkevičiaus – rankraščius. Taip pat minėtinas ir XIX a. pradžioje nubraižytas Vilniaus dominikonų vienuolynui priklausiusių valdų dabartiniame Ukmergės rajone planas ir kiti dokumentai.

Nukelta į 8 p.

Lankytojai apžiūri spaudinius.

Kristinos Darulienės nuotr.

Atkelta iš 7 p.

Svečias iš Panevėžio Lietuvos tautodailininkų sąjungos Panevėžio bendrijos pirmininkas Saulius Kronis priminė, kad šie metai yra Tautodailės metai ir pakvietė į rengiamas respublikines ir regionines parodas. Tautodailininkus sveikino dekanas, kunigas Raimundas Kazaitis, kiti svečiai.

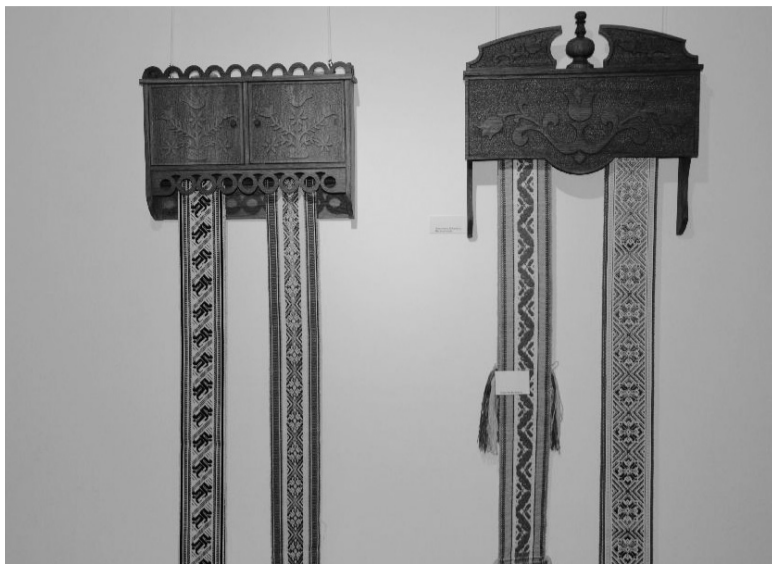
Ukmergiškius aplankė panevėžiečiai, svečiai iš Biržų, Kupiškio, Anykščių. Dainavo būsimos „Dainų dainelės“ konkursantės iš Meno mokyklos Muzikos skyriaus. Tautodailininkams ir jų bičiuliams buvo išdalytos neseniai išleistos knygelės apie rajono kūrėjus. Tai jau trečioji knygelė apie rajono tautodailininkus. Joje ne tik darbai, bet ir trumpa tautodailininkų biografija, kūrybiniai pasiekimai. Knygelėje pristatomi 39 rajono kūrėjai.

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

biniai pasiekimai. Knygelėje pristatomi 39 rajono kūrėjai.

Rajono tautodailininkai pristato geriausius savo darbus

Ukmergės krašto tautodailininkų darbų parodą galima apžiūrėti iki vasario 29 d.

Pristatyti senieji rankraščiai ir spaudiniai

Atkelta iš 7 p.

Parodoje buvo eksponuojami ir spaudiniai iš pirmųjų Vilniaus universiteto bibliotekos mecenatų (Jurgio Albiniaus, Žygimanto Augusto, Valerijono Protasevičiaus) kolekcijų. Taip pat buvo eksponuoti ir įdomūs knygos meno pavyzdžiai – vienintelė žinoma Vilniaus universiteto bibliotekoje saugoma puošniu įrišimu išsiskirianti XVI–XVII a. Vilniuje dirbusio knygų leidėjo Jokūbo Morkūno knyga ir 2018 m. dailininko, poeto Vytauto Kuso sukurta itin mažo formato knyga, užfiksuota Lietuvos rekordų knygoje ir oficialiai pripažinta pačia mažiausia lietuviška knyga pasaulyje.

Parodos lankytojai taip pat turėjo galimybę savo rankose palaikyti Martyno Mažvydo knygos „Katakizmas“ kopiją, kuri praktiškai nesiskiria nuo originalo – kopija, kaip ir originalas, susiūta netolygiai, galima apčiuopti jos popieriaus faktūrą bei pergamento netolygumus.

Bibliotekoje eksponuojamas dokumentinis paveldas.

Apie Vilniaus universiteto biblioteką, jos turtingus fondus ir galimybes lankytojams pasakojo Vilniaus universiteto bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė, o parodoje eksponuojamą dokumentinį paveldą pristatė bi-

bliotekos Rankraščių skyriaus bibliotekininkas Paulius Bagočiūnas. Po parodos pristatymo visi galėjo apžiūrėti saugiai stenduose eksponuojamus rankraščius, užduoti norimus klausimus Vilniaus universiteto bibliotekos specialistams.

Prisiminėme tarpukario šventes ir iškilmes

Sigita ASTIKIENĖ

Vlado Šlaito viešosios bibliotekos Bibliografijos-kraštotyros skyriaus vedėja

Vasario 16-osios proga Ukmergės Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje buvo pristatyta knyga bei kilnojamoji paroda „100 pakilių akimirų: tarpukario šventės ir iškilmes“. Parodą ir leidinį parengė Kauno apskrities viešoji biblioteka. Kaip pasakojo knygos sudarytoja ir projekto vadovė Rimantė Tamoliūnienė, senosios fotografijos, užfiksuoti prisiminimai ir straipsniai spaudoje leidžia pajusti tarpukariu vyravusią iškilmių dvasią ir nuotaiką.

Šiandien įdomu prisiminti, kaip lietuviai minėjo valstybines, kalendorines ir kitas šventes prieš šimtą metų. Pasak R. Tamoliūnienės, lietuviai, džiugiai sutikę Lietuvos nepriklausomybę ir baimindamiesi dėl jos trapumo, buvo linkę pažymėti visas progas: į iškilmes rinkdavosi itin gausiai, gatvės skendėdavo vėliavų ir gėlių jūroje, visi dainuodavo patriotines dainas ir šūkius. Tarpukariu Lietuvoje vyko įvairios šventės: valstybinės iškilmės, šventiniai paradai, dainų šventės, organizacijų bei draugijų šventiniai sambūriai, paminklų atidengimas,

Leidinio ir parodos „100 pakilių akimirų: tarpukario šventės ir iškilmes“ autorė Rimantė Tamoliūnienė.

Kristinos Darulienės nuotr.

taip pat kalendorinės, bažnytinės, jaunimo šventės ir pan. Žmonės į jas rinkdavosi iškilmingai nusiteikę ir šventiškai pasipuošę. Be galo daug žmonių sutraukdavo Dainų šventės. Pavyzdžiui, antroje Dainų šventėje dalyvavo apie 6 000 dainininkų ir per šimtą tūkstančių žiūrovų, nors kai kuriems jų pėsčiomis tekdavo keliauti ir iki savaitės.

Rengiant projektą, naudotasi įvairių institucijų fondais ir archyvais, asmeniniais rinkiniais. Iš daugybės nuotraukų atrinktos

įdomiausios, vaizdingiausios perteikiančios švenčių atmosferą. Yra ir tokių fotografijų, kurios publikuotos pirmą kartą. Kaip pasakojo knygos sudarytoja, į leidinį tikrai netilpo visa surinkta medžiaga, teko daryti atranką, stengiasi įtraukti ne tik didžiųjų miestų, bet ir mažesnių miestelių šventes. Leidinio gale pateikti senieji šventiniai atvirlaiškiai su perforuotomis juostelėmis, kuriais galima „tarpukariškai“ pasveikinti artimuosius. Renginio metu buvo rodoma ir archyvinė kino kronika „Laisvę švenčianti Lietuva“.

Ukmergės tautodailininkai – ilgametės tradicijos tęsėjai

Atkelta iš 7 p.

Ukmergės draugijai priklauso 39 tautodailininkai. Organizacija laikas nuo laiko pasipildo naujais nariais. Šiuometėje parodoje greta kitų savo darbus pristato ir trys nauji žmonės, kurie dar nėra draugijos nariai, tačiau ruošiasi tapti.

Įvairių sričių menininkai

Draugija jungia įvairių sričių menininkus, amato meistrus. Pagrindiniams tautodailės žanrams priskiriami medžio darbai, tekstilė, tapyba, keramika, kalvystė, vytelių pynimas. Jokiai konkrečiai grupei nepriskirtos dailės tradicijos – margučių marginimas bei verbų rišimas.

Ukmergėje taip pat esama ir verbų rišėjo bei margučių marginintojos, o štai tautodailininko, kuris tęstų kalvystės tradiciją, mūsų krašte nėra. Ne visi nariai vienodai aktyvūs. Vienais metais darbus pateikia vieni, kitais – kiti. Nors šiuometėje parodoje yra ne visų kūrėjų darbai, tačiau galima pasigrožėti verbomis, tekstilės, medžio, dailės darbais.

Jei menininkas nori tapti tautodailininku, pagal sąjungos nuostatus jis turi metus laiko dalyvauti draugijos veikloje, organizuojamose parodose, surengti vieną autorinę savo darbų parodą. Ji gali būti ir nedidelė. Kaip tik šiuometėje parodoje įsikomponuoja skiautinių ekspozicija, kurios autorė ketina įstoti į sąjungą. Panevėžio bendrijos taryba, sudaryta iš skirtingų rajonų atstovų, įvertina darbus, ar jie išlaiko ir tęsia liaudies meno tradiciją, ir tuomet kūrėjas gali gauti tautodailininko pažymėjimą.

Vienų autorių kūriniai labiau atitinka tradiciją, kitų, būna, ir nelabai. „Visuose darbuose ir kūrinuose liaudies dailės tradicija turi matytis. Ji gali būti išreikšta per spalvas, senuosius ornamentus, raštus. Žmogus, kuriantis šiuolaikinį meną, tautodailininkų sąjungos nariu tapti negali. Nebent jis pasirengęs keistis ir kurti labiau tradiciškai“, – sako R. Zinkevičius.

Dalyvauja renginiuose

Narystė draugijoje suteikia galimybę dalyvauti Lietuvos tautodailininkų sąjungos renginiuose. Kūrėjams tai didelė parama: „Šiais laikais parodų salės beveik visur yra mokomos ir norint eksponuoti savo darbus menininkams tenka mokėti nuomą. O sąjunga suranda ir suteikia erdvę savo kūrybą parodyti nemokamai“, – pasakoja R. Zinkevičius. Sąjunga rengia ne tik rajono lygmens parodas, bet ir respublikines. Atrenkami geriausi darbai, kurie pristato Lietuvos liaudies dailės tradiciją užsienyje. „Darbų eksponavimas parodose padeda užmegzti ryšių, gauti užsakymų. Tai labai svarbu tiems, kas pragyvena iš savo kūrybos“, – sako draugijos pirmininkas.

Be kūrybos pristatymo, Lietuvos tautodailininkų sąjunga dar rengia konferencijas, plenerus, mokymus, į kuriuos pakviečia narius. Mokymai vedami įvairiomis formomis – paskaitų, demonstracijų. Sąjunga užsiima tautodailininkų

veiklos įamžinimu ir populiarinimu, todėl svarbi veikla – leidyba bei filmų kūrimas. Iš projektinių lėšų padedama nariams išleisti autorinius kūrybos albumus. Šiemet išleista nauja dvikalbė knygelė apie Ukmergės tautodailininkų draugiją. Joje pristatomi draugijos nariai bei jų darbai. Pateiktos nuotraukos ir aprašymai lietuvių ir anglų kalbomis.

Rašo ir projektus

Sąjungos finansų pagrindinę dalį sudaro nario mokestis. Veikloms lėšų pritraukiama, rašant projektus.

Ukmergės tautodailininkų draugija turi ir savo vėliavą. Joje susipina Lietuvos tautodailininkų sąjungos simbolika su Ukmergės. Tipiškas tautinis ornamentas – žvaigždė – tai Lietuvos tautodailininkų sąjungos logotipas, o į žvaigždę iš dviejų pusių žiūrintys vilkai yra susiję su Ukmergės miesto įkūrimo legenda. Vėliavos idėjos autorius – dabartinis draugijos pirmininkas. O realizuoti padėjo draugijos narė Regina Žvirblienė.

„Aukso vainikas“ ir Kultūros ministerijos premija įteikti tik vienam iš Ukmergės tautodailininkų – Rimantui Zinkevičiui, tačiau mūsų krašte yra ir daugiau įvertintų ir pripažintų menininkų, turinčių meno kūrėjo statusą. Tokį statusą suteikia Kultūros ministerija, o šis statusas turi privilegijų tuo, kad, išsiimant verslo liudijimą, taikomi mažesni mokesčiai, žmogui, nedirbančiam konkrečiame darbe, suteikiamos socialinės garantijos, skaičiuojamas stažas, nes pagrindinis darbas yra kūryba.

Meno kūrėjo statusą Ukmergėje turi 5 tautodailininkai.

Taip pat reikšmingas įvertinimas yra ir pripažinimas respublikiniuose konkursuose. Ukmergiškiai ne kartą yra tapę laureatais, tad mūsų kraštas tikrai turi kuo didžiulius. Šiemet rajono mero padėkos už aktyvų dalyvavimą Ukmergės rajono tautodailininkų draugijos veikloje, liaudies dailės tradicijų puoselėjimą ir garbingą atstovavimą Ukmergės rajonui šalies renginiuose įteiktos Erikai Buikauskienei, Valentui Butkui, Laimai Dzigaitei, Vytautui Mackevičiui, Daivai Malinauskienei, Vitai Vaitkevičienei, Kristinai Zinkevičienei, Rimantui Zinkevičiui, Stanislovui Zinkevičiui ir Reginei Žvirblienei.

Neseniai Ukmergės tautodailininkų veikla tapo matoma ir socialiniame tinkle „Facebook“. Ukmergės tautodailininkų pasyvroje įkeliamos naujienos apie planuojamus ar įvykusius renginius, ukmergiškių tautodailininkų dalyvavimą juose.

Šiemet, minint Tautodailės metus, bendradarbiaujant su Ukmergės rajono savivaldybės Kultūros skyriumi, gegužės mėnesį planuojama surengti tautodailės savaitę Tolerancijos centre. Tautodailininkai pristatys savo amatą ukmergiškiams ir miesto svečiams. Norintieji galės patys pamėginti kurti.

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

atidengimas,

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

